

Jei dėl specifinių auginimo
sąlygų reikia durpių pagrindu
pagamintų substratų,
rekomenduojame rinktis:

auginimo terpes, kurių sudėtyje yra kuo mažiau
durpių, o substratas pagerintas kitomis medžiagomis
(kompostu, biohumusu, smulkinta mediena,
spagliuočių žieve, moliu, perlitu ar kt.);

sertifikuotų gamintojų produkciją, pažymėtą RPP
(Atsakingai išgautos durpės / Responsibly Produced
Peat) ženklu. Tarptautinis RPP sertifikatas suteikiamas
durpių įmonėms, išgaunančioms durpes tik
pažeistose pelkėse, siekiančioms suderinti pelkių
apsaugos, greta esančių teritorijų ir duryno
eksploatavimo interesus, dalyvaujančioms pelkių
atkūrimo veiklose.

LIFE15 CCM/DE/000138 LIFE PEAT RESTORE

„CO₂ emisijų sumažinimas atkuriant nusausintus ir
degraduojančius durpynus Šiaurės Europos lygumoje“

2016–2021 metais įgyvendinamą projektą iš dalies
finansuoja Europos Sąjungos LIFE programos Klimato
politikos paprogramė (Klimato kaitos švelninimas),
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija ir
projekto partneriai.

Projektą finansuoja

Projekto koordinatorius

Projektą Lietuvoje vykdė

LIETUVOS
GAMTOS
FONDAS

LIETUVIŠKOS DURPĖS
DURPIŲ ĮMONIŲ ASOCIACIJA

LIETUVOS GAMTOS FONDAS
Algirdo g. 22-3, LT-03218 Vilnius
Tel. 8 5 2310700,
Faks. 8 5 2310441
El. paštas info@glis.lt

Daugiau informacijos:
www.life-peat-restore.eu/lt

SAUGODAMI PELKES IR
ATSAKINGAI NAUDODAMI DURPES
RŪPINAMĖS
BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS APSAUGĄ
IR MŪSŲ PLANETOS KLIMATU

Durpių pakaitalai sodininkams

Kodėl turime išsaugoti pelkes?

- Durpėse sukaupta apie 550 gigatonų, t. y. 30 % planetos dirvožemiuose esančios anglies ir apie 10 % gėlo vandens išteklių.
- Kaupdamos organinę angli (durpių pavidalu) pelkės reguliuoja šiltnamio efektą sukeliančių duju (ypač anglies dioksido – CO₂) balansą ir švelnina visos planetos klimatą.
- Skaidantis nusausintų pelkių durpėms kasmet prarandama apie 2–3 gigatonų anglies atsargą.
- Pelkės formuoja vietovės mikroklimatą: didina oro drėgnumą, rūkų tikimybę, švelnina temperatūros svyravimus.
- Pelkės tarsi kempinės sugerdomos lietaus ir sniego tirpsmo vandenis reguliuoja vietovės vandens režimą, t. y. saugo aplinkes nuo staigū potvynių ir sausrų.
- Pelkių augalija ir durpių kłodas – natūralūs valymo įrenginiai, gerinantys aplinkių oro ir vandens kokybę.
- Pelkės svarbios biologinės įvairovės apsaugai – yra retū ir labai specializuotų pelkinių augalų, gyvūnų, grybų ir mikroorganizmų buveinė.
- Pelkės yra svarbus gamtinii išteklių (vaistinių, maistinių augalų, durpių ir kt.) šaltinis, jos svarbios estetiniui, rekreaciui, pažinimo, sveikatinimo ir kt. požiūriais.
- Durpių kłoduose išlikę augalų ir gyvūnų fragmentai, žmonių veiklos pėdsakai yra svarbūs tyrinėjant gamtinės aplinkos ir žmonijos raidą poledynmečiu.

Kiekvienas sodininkas ir gėlininkas turi savo sėkmės paslapčių, tačiau viena iš jų akivaizdi – tinkamai parinktas **substratas**, t. y. specialiai augalams auginti paruoštasis purus, lengvas, sulaukantis vandenį ir turintis reikalingų maisto medžiagų mišinys.

Lietuvoje galima įsigyti jau pagamintų durpių substratų, substrato mišinių ir substrato pagerinimo medžiagų. Norimą substratą galima pasigaminti ir patiem.

Durpės – pagrindinė ir sunkiai pakeičiama žalia va gaminant substratus pramoniniams šiltnamių ūkiams. Jas naudojant substratas būna lengvesnis, puresnis ir sulaukantis daugiau vandens.

Be durpių, į tokius substratus dedama įvairių priedų – trąšų, klintmilčių, molio, perlito, kokosų produktų ir medžiagų, gerinančių vandens sugeriamumą ir stabdančių jo garavimą.

Durpės – natūrali organinės kilmės naudingoji iškasena.

Palengvina augalų šaknų aprūpinimą deguonimi ir vandeniu (lengvai sugeria ir išlaiko drėgmę).

Švari auginimo terpé – be piktožolių sėklų ir patogenų.

Terpé, iš kurios augalai lengvai įsisavina įterptas, tam tikru augimo tarpsniu reikalingas mineralines medžiagas.

Natūraliose durpėse negausu maisto medžiagų, kurias gali įsisavinti augalai.

Perdžiuvusj durpių substrata sunku sudrėkinti.

Dėl naujų kasybos plotų įruošimo prarandamos unikalios pelkių ekosistemos su vertingomis buveinėmis, retomis augalų ir gyvūnų rūšimis.

Pažeidžiamas hidrologinis apylinkių režimas.

Mineralizuojantis sausoms durpėms į atmosferą išsišikiria šiltnamio efektą sukeliančios dujos – anglies dioksidas (CO_2) ir azoto oksidai (NO_x).

DURPIŲ SUBSTRATAI

Ieškome durpių alternatyvų

Durpių kłodas formuoja labai lėtai – vos 1 mm per metus, todėl durpės priskirtos prie lėtai atsinaujinančių gamtos išteklių.

Durpių ištekliai yra riboti, tada nuolat ieškoma sparčiai atsinaujinančių gamtinės ar dirbtinės kilmės durpių pakaitalų.

Ką mes galime padaryti?

- Prekybos vietose teiraukimės ne durpių, o substratų mišinių, kurių sudėtyje nėra durpių arba jų kiekis sumažintas.
- Išmokime tinkamai kompostuoti organines buitines ir sodo atliekas arba įsigykime jau pagaminto komposto (su durpėmis arba be jų).
- Norédami pagerinti dirvožemio struktūrą, palaikyti derlingumą taikykime sėjomainą su žaliosiomis trąšomis.
- Rūgščiose dirvose augančius augalus (rododendrus, šilauogės) mulčiuokime pušų žieve, spygliais.
- Orchidinius augalus sodinkime į specialiai jiems sukurtaus substrato iš žievės gabalėlių, vulkaninės uolienos ir vermiculito.
- Durpinius daiginimo puodelius galima pakeisti pagamintais iš perdirbtos popieriaus arba specialiai apdrobtoto džiovinto galvijų mėlo. Galima naudoti ir daugkartinės plastikines daiginimo paletes.

PASIGAMINKIME SUBSTRATO PATYS

Ruošdami mišinius augalams (ypač kambariniams) patys galime rinktis sudėtinius komponentus ir pasiekti geriausią rezultatą mažiausiomis sąnaudomis.

Svarbu žinoti auginamų augalų poreikius:

- drėgmė,
- šaknų aprūpinimas deguonimi,
- auginimo terpės rūgštingumas (pH),
- maisto medžiagos.

Atsižvelgdami į augalų poreikius galime parinkti substratui tinkamus organinės ir neorganinės kilmės komponentus:

- durpės (pageidautina minimalus kiekis),
- dirvožemis (dezinfekuotas),
- kompostas (trąša, dirvos biologiniams aktyvumui gerinti),
- sliekų biohumusas (trąša),
- mineralinės trąšos,
- medžio žievė (mulčias),
- kompostuotos pjuvenos ir medžio drožlės,
- kokosų produktai (poringumui, vandens sugérimui gerinti),
- smėlis arba keramzitas (drenažui gerinti),
- perlitas, vermiculitas arba gelio kristalai (nuolatinei drėgmėi palaikyti, aeracinėms savybėms gerinti) ir kt.